

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת בחוקותי

עניני הפרשה: ברכות שנאמרו לישראל בזמן שהם מקיימים את התורה והמצוות • קללות שנאמרו בזמן שאין ישראל שומרים את התורה • דיני ערכין והקדשות • דיני מעשר תבואה ומעשר בהמה

• **דיני ערכין והקדשות:** כשם שיכול אדם להקדיש חפץ מסוים להקדש, כך יכול הוא לידור שיתן להקדש 'ערך' של עצמו או של אדם אחר, אמנם באופן זה אין מעריכים את שוויו להמכר כעבד, אלא נותן את הערך כפי שקצבה אותו התורה בפרשה זו. אם הנערך הוא זכר, מבן חודש ועד חמש שנים ערכו חמשה שקלים, מבן חמש ועד בן עשרים ערכו עשרים שקלים, מבן עשרים ועד בן ששים ערכו חמשים שקלים, ומבן ששים ומעלה ערכו חמשה עשר שקלים. ואם הנערך נקבה, מבת חודש ועד חמש שנים ערכה שלשה שקלים, מבת חמש ועד בת עשרים ערכה עשרה שקלים, מבת עשרים ועד ששים ערכה שלשים שקלים, ומבת ששים ומעלה ערכה עשרה שקלים. אם המעריך עני ואינו יכול לתת את השווי האמור בפסוקים אלו, מעמידים את הנערך לפני הכהן, והכהן מעריך אותו לפי השגת ידו של הנודר, כפי הסכום שנשאר בידו לאחר שמשאירים לו את הדברים ההכרחיים לחייו.

המקדיש בהמה טהורה, הרי היא קדושה להקרבת קרבן. ואפילו אם הקדיש רק חלק מהבהמה חלה הקדשתו, ומוכרים את הבהמה כולה לצורך קרבן עולה, ודמיה חולין, מלבד שווי אותו חלק שהקדיש - שניתן לצורך הקרבת קרבן. אדם שהקדיש קרבן אינו רשאי להחליפו בבהמה אחרת,

• **ברכות שנאמרו לישראל בזמן שהם מקיימים את התורה**

והמצוות: אמר ה' לישראל שאם יהיו עמלים בלימוד התורה ומקיימים את המצוות, יתברכו בכך שיירדו הגשמים בארץ בזמן הראוי להם, והיינו בלילי שבתות וימים טובים שאין בני אדם מצויים בחוץ, התבואה תהיה מרובה מאד, יהיה שלום בארץ, לא יהיו חיות רעות בארץ ולא יעברו בארצם לוחמים כדי להגיע לארצות אחרות. כאשר ילחמו בגויים יפלו הללו איש בחרב רעהו, ואפילו החלשים שבישראל ירדפו חמשה מהם אחרי מאה, ומאה מהם ירדפו אחרי רבבה. ישרה ה' את שכינתו בישראל על ידי שיתקיים בית המקדש, ויתן להם שכרם בעולם הבא.

• **קללות שנאמרו בזמן שאין ישראל שומרים את התורה:**

אמנם אם לא יעסקו ישראל בתורה, ומתוך כך לא יקיימו את המצוות, ימאסו באחרים המקיימים את המצוות, ישנאו את החכמים, ימנעו אחרים מלקיים מצוות, יכפרו במצוות לומר שלא נצטוו בהם, עד שיגיעו לכפירה בה', יבואו עליהם מחלות קשות, וישלטו האויבים בנכסיהם ובהם. ייחרב בית המקדש, ותהיה בצורת בארץ, ישתלחו בהם חיות השדה, עד אשר יגלו מארצם ויתפזרו בארצות הגויים. אמנם גם באותו זמן הבטיח להם ה' שלא יכלה אותם ולא ימאס בהם, יזכור את ברית האבות, ולא יפר את בריתו איתם.

ואפילו לא בהמה גרועה בבהמה טובה יותר, ואם עשה כן - גם הקרבן הראשון וגם השני שרצה להמיר בו את הראשון - שניהם קדושים.

המקדיש בהמה טהורה בעלת מום שאינה ראויה לקרבן [ומחמת כן מכונה בפסוק 'בהמה טמאה'], מעריך הכהן את שווייה, והרוצה לפדותה מן ההקדש נותן את דמיה להקדש ונוטלה, אך אם המקדיש עצמו רוצה לפדותה, עליו להוסיף חומש על הסכום שהעריכה הכהן.

המקדיש את ביתו, מעריך הכהן את שווי הבית, והרוצה לפדותו נותן דמים אלו להקדש, ונוטלו. אך אם המקדיש עצמו רוצה לפדותו עליו להוסיף חומש.

המקדיש 'שדה אחוזה', והיינו שדה שירש מאבותיו, הקדשתה היא עד שנת היובל, ואם בינתיים נגאלה על ידי המקדיש עצמו הרי היא נשארת ברשותו, ואם לא נגאלה אלא נשארה ברשות הקדש, או שהגזבר של הקדש מכרה לאדם אחר, בשנת היובל ניתנת השדה לכהנים. וכיון שבכל מקרה השדה נשארת ביד הקדש רק עד שנת היובל, הגואל או קונה אותה נותן כפי ערכה לשנים אלו, וקצבה התורה את ערכה של השדה [בין אם היא טובה ומשובחת ובין אם היא גרועה] לחמישים שקל כסף לארבעים ותשע שנים [והיינו כשהוקדשה מיד בשנה הראשונה של מנין שנות היובל], ואם הוקדשה באמצע שנות היובל נותן את החלק היחסי לפי מספר השנים שנשארו עד היובל, והיינו סלע ופונדיון לכל שנה [והפונדיון הוא אחד מארבעים ושמונה פונדיונים שיש בכל סלע]. ובאופן שהמקדיש גואל אותה - עליו להוסיף חומש, ונשארת השדה ברשותו לעולם. ובאופן שאדם זר קונה אותה, אין המוכר יכול לחזור ולגאול אותה ולהוציאה מידו, אלא היא נשארת ביד הקונה עד שנת היובל, וביובל היא מתחלקת בין הכהנים.

המקדיש 'שדה מקנה', והיינו שדה שלא ירש מאבותיו אלא קנאה מאחר, כיון שקנינו הוא רק עד שנת היובל ממילא גם ההקדשה חלה עד שנת היובל ולא יותר, ובשנת היובל חוזרת השדה למוכר, כפי שהיתה חוזרת לו אם היתה נשארת ביד הקונה.

בכור בהמה טהורה, שהוא כבר קדוש לקרבן, אין בעליו יכול לחזור ולהקדישו לשם קרבן אחר.

המקדיש בהמה טמאה לבדק הבית, ניתן לפדותו לפי הערך שיעריכו הכהן, ואם המקדיש עצמו פודה אותו - עליו להוסיף חומש, אך אדם אחר שפודה אותו משלם רק את ערכו.

האומר על חלק או על כל נכסיו שיהיו 'חרם', הרי הם ניתנים לכהנים, ואינו יכול לגאול או לפדות אותם.

• **דיני מעשר תבואה ומעשר בהמה:** בשנים א' ב' ד' ה' של שמיטה מפריש האדם מתבואתו ופירותיו 'מעשר שני', ועליו להעלותו לירושלים ולאוכלו שם בקדושה, ואם רוצה לפדותו עליו להוסיף חומש, ומעלה את הדמים לירושלים, ושם קונה בהם מאכלים ואוכלם בקדושה.

בכל שנה צריך האדם לעשר את הבהמות הטהורות שנולדו ברשותו, באופן שמעביר את כולם דרך פתח צר ומונה אותם, והעשירי שבכל מנין הוא קודש, ומקריבים אותו בבית המקדש, נותנים את דמו על המזבח ומקטירים את אמוריו, והבשר שייך לבעלים, ואין לכהנים חלק בו. ובשעת המעשר אין לבעלים לברור שיצא העשירי טוב או רע, תם או בעל מום, אלא כל היוצא נהיה קודש, ואם הוא בעל מום שאינו ראוי להקרבה - הרי הוא אסור בגיזה ועבודה, ומותר לאוכלו בכל מקום בקדושת מעשר. ואסור להחליף את הבהמה העשירית בבהמה אחרת, לא רע בטוב ולא טוב ברע, ואם עושה כן - שניהם קדושים.

